

Рижкова Є. Ю. Підходи до кваліфікації медичного права / Є. Ю. Рижкова // Міжгалузеві зв'язки цивільного, господарського та трудового права: матеріали Веукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 28 вересня 2017 року): [у 2-х част.]. Частина перша. — Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2017. — С. 196—199.

ПІДХОДИ ДО КВАЛІФІКАЦІЇ МЕДИЧНОГО ПРАВА

Рижкова Є.Ю.,

старший викладач кафедри правознавства

Макіївського економіко-гуманітарного інституту (м. Краматорськ)

Сьогодні проблеми медичного права у нашій державі намагаються долати як вчені-теоретики, так і вчені-практики, чий інтерес обумовлений визначенням сприятливих умов та способів щодо дієвої реалізації права на охорону здоров'я та медичну допомогу, яке є первинним в системі соціальних прав людини, а також можливості отримання додаткового прибутку і досягнення соціального ефекту.

Здоров'я суспільства і кожної окремої людини має визначальне значення для існування і розвитку держави, що визнано Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН (UNG 34/58, 1979) і програмою ВООЗ [1, с. 116]. Дотримання основоположних міжнародних принципів має прямий вплив на економіку, підвищуючи статус держави і, відповідно, рівень внутрішнього та іноземного інвестування.

Сфера охорони здоров'я являє собою комплекс суспільних відносин (медичних, фінансових, організаційних, управлінських). У центрі зазначеного кола суспільних відносин виступають медичні, що виникають між споживачем (як людиною, так і суб'єктом господарювання чи державою), замовником (частіше суб'єктом господарювання чи державою) та виконавцем (приватним закладом охорони здоров'я) з приводу надання медичної послуги.

Не дивлячись на той факт, що проблеми підприємництва у сфері медичного права розглядаються у науці понад десятиріччя, певна їх кількість до сьогодні не має остаточного правового визначення. Залишаються актуальними питання щодо правового визначення статусу пацієнта, регулювання надання специфічних послуг: з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини, спеціальних заходів профілактики та лікування ВІЛ-інфікованих та хворих на

Рижкова Є. Ю. Підходи до кваліфікації медичного права / Є. Ю. Рижкова // Міжгалузеві зв'язки цивільного, господарського та трудового права: матеріали Веукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 28 вересня 2017 року): [у 2-х част.]. Частина перша. — Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2017. — С. 196—199.

СНІД, корекції (зміни статі), медичної експертизи, донорства крові та її компонентів, та взагалі правового регулювання діяльності приватних медичних закладів і т.ін.

Крім сказаного, на сьогодні відсутня єдина точка зору з приводу місця медичного права у загальній системі права України.

Так, у науковій літературі тривалий час дискутувалося питання щодо визначення галузевої належності відносин у сфері охорони здоров'я і правових норм, які їх регулюють. Одна група вчених вважає такі відносини предметом цивільно-правового регулювання (В.Л. Суховерхий, В.А. Ойзенгіхт, А.М. Савицька, Н.С. Малейн). Сутність іншого підходу полягає в тому, що норми медичного права на початковому етапі розвитку являли собою складову галузі права соціального забезпечення, а на сучасному етапі, з урахуванням накопичення і систематизації медичного законодавства, складають самостійну галузь права (В.С. Андреев, Р.І. Іванова, В.А. Тарасова) [1, с. 116]. Прибічники третього підходу до цього питання розглядають право охорони здоров'я як комплексну галузь права (законодавства). В обґрунтування такої позиції М.Н. Малейна, зазначає, що лікарське (медичне, охороноздоровче) право або право про охорону здоров'я – це система нормативних актів (норм), які регулюють організаційні, майнові, особисті відносини, що виникають у зв'язку зі здійсненням санітарно-епідеміологічних заходів і наданням лікувально-профілактичної допомоги громадянам [2, с. 5]. Протягом ХХ століття сформувався поділ правових відносин на галузі права залежно від предмета і методу регулювання. На сьогодні у праві України та більшості держав світу визнано існування в якості самостійних галузей права конституційного (державного), адміністративного, цивільного, кримінального та господарського, трудового права. За іншими галузями права в основному визнається статус комплексних. До таких належать підприємницьке право, митне право, банківське право, біржове право, податкове право та інші [3, с. 7]. Сюди ж, на нашу думку, слід віднести і медичне право.

Рижкова Є. Ю. Підходи до кваліфікації медичного права / Є. Ю. Рижкова // Міжгалузеві зв'язки цивільного, господарського та трудового права: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 28 вересня 2017 року): [у 2-х част.]. Частина перша. — Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2017. — С. 196—199.

Аналізуючи наведене, досить важко дійти висновку щодо правильності виключно одного будь-якого з викладених підходів, бо, в свою чергу, кожен із них має як свої пріоритети, так і певні недоліки і прогалини. На нашу думку, достатньо цікавою і відповідною сучасним тенденціям розвитку правової системи України є позиція Н. Болотіної щодо існування усіх підстав для визнання медичного права як самостійної галузі права. В теорії ознаками галузі права є предмет правового регулювання, метод, принципи, наявність системи законодавства, зацікавленість держави у виділенні конкретної системи правових норм у самостійну галузь права та у її розвитку. Медичне право, на думку Н. Болотіної, відповідає всім вказаним вимогам. Крім того, воно регулює якісно своєрідний комплекс суспільних відносин, які виникають в результаті безпосереднього впливу на людину медичними засобами [1, с. 117]. З іншого боку, власний предмет правового регулювання має кожна чи то самостійна, чи комплексна галузь права, а отже медичне право тут не унікальне. Натомість медичне право не має власного метода і скоріше за все – жодного власного принципу. А тому воно може розглядатися як підгалузь господарського, цивільного, адміністративного галузей права.

Щороку інтерес до медичного права в нашій країні набирає оберти. Так, 14-15 квітня 2007 року відбувся I Всеукраїнський конгрес з медичного права і соціальної політики, що став значним кроком вперед на шляху до реформування існуючої системи охорони здоров'я та становлення медичного права в Україні [4, с. 52]. 19-20 квітня 2007 року у Львові відбулася Перша всеукраїнська науково-практична конференція «Медичне право України: проблеми становлення та розвитку», на якій було прийнято рішення сприяти розробці та імплементації курсу «Медичне право України» у навчальний процес з підготовки спеціалістів і магістрів медичного та юридичного профілю [5]. Інтерес до правових проблем забезпечення діяльності суб'єктів господарювання (зокрема і приватних закладів охорони здоров'я) у сфері медицини постійно підтримується у науковій літературі

Рижкова Є. Ю. Підходи до кваліфікації медичного права / Є. Ю. Рижкова // Міжгалузеві зв'язки цивільного, господарського та трудового права: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 28 вересня 2017 року): [у 2-х част.]. Частина перша. — Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2017. — С. 196—199.

та ЗМІ. Серед іншого висловлюються думки, що знання медичного права необхідні кожному пересічному громадянину України, кожній людині, які є потенційними пацієнтами [6, с. 6]. Досконале володіння правовими аспектами медичного права необхідне не тільки для медиків, а й для юристів. Це обумовлено наявністю у судах різного профілю і рівня великої кількості позовів щодо порушень прав пацієнтів, медичних працівників, замовників послуг закладів охорони здоров'я, їх контрагентів, держави, надання закладами охорони здоров'я неякісних послуг тощо. А отже, можливо є сенс запровадження у навчальні плани ВНЗ України медичного і юридичного профілів курсу «Медичне право».

Література:

1. Болотіна Н. Медичне право у системі права України / Н. Болотіна // Право України. — 1999. — № 7. — С. 116-121.
2. Человек и медицина в современном праве: Учебное и практическое пособие / Малеина М. Н. — М.: БЕК, 1995. — 260 с.
3. Деревянко Б. В. Правове регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності : навч. посібник / Б. В. Деревянко ; МВС України, Донецький юридичний інститут. — Донецьк : Видавничий дім «Кальміус», 2012. — 204 с.
4. Овсієнко Н. І Всеукраїнський конгрес з медичного права та соціальної політики – крок до формування системи медичного права в нашій державі / Н.І. Овсієнко // Здоров'я України. — 2007. — № 9. — Травень. — С. 52-53.
5. Устинов О. Медичне право в Україні: проблеми становлення та розвитку [Електронний ресурс] / О. Устинов // Аптека. — 2007. — № 19 (590). — Режим доступу: URL : <http://www.apteka.ua/archives/590/25246.html>.
6. Медичне право України: Збірник нормативно-правових актів / Упоряд. і наук. ред. Н. Б. Болотіна. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. — 412 с.